

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
публічного управління та права

30 серпня 2022 р., протокол № 5

Голова Вченої ради

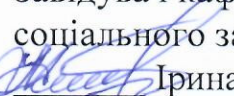
Димитрій ГРИЦИШЕН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Психологія»
факультет публічного управління та права
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри
психології та соціального
забезпечення
29 серпня 2022 р.,
протокол № 1

Завідувач кафедри психології та
соціального забезпечення
 Ірина ЛЕГАН

Розробник: доктор економічних наук, професор, професор кафедри психології та
соціального забезпечення МЕЛЬНИЧУК Дмитро

Житомир
2022 – 2023 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 8		1-й	–
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2-й	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	Освітній ступінь: «магістр»	Лекції	
		16 год.	–
		Практичні, семінарські	
		16 год.	–
		Лабораторні	
		- год.	–
		Самостійна робота	
		58 год.	–
Індивідуальні завдання			
Вид контролю: екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 36% / 64%

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування системних знань та уявлень щодо соціально-психологічної адаптації та її механізмів, еволюційно-когнітивної схеми адаптації, ролі особистості в адаптаційному процесі, психодіагностики на різних етапах соціально-психологічної адаптації особистості, технологій підвищення адаптаційних ресурсів людини.

Завдання навчальної дисципліни «Соціально-психологічна адаптація»:

- формування знань щодо оцінювання рівня соціально-психологічної адаптованості особистості за різних умов життєдіяльності;
- розкриття способів соціально-психологічної адаптації, вивчення можливостей і обмежень методів соціально-психологічної адаптації, ознайомлення з психологічними техніками та їх застосуванням у різних ситуаціях порушення адаптаційного процесу;
- осмислення основних підходів та концепцій, що описують методичні та змістові прийоми роботи психолога щодо активізації адаптаційних ресурсів людини;
- ознайомлення із накопиченими інноваційними матеріалами, практичним досвідом, формами й технологіями роботи із громадянами за кризових умов;
- поглиблення знань щодо особливостей роботи в установах різного типу стосовно специфічних проблем, які постають перед психологом у контексті проблематики соціально-психологічної адаптації;
- формування уявлень про місце психологічної допомоги з підвищення адаптаційних ресурсів особистості у системі діяльності психологічної служби;
- розвиток професійної самосвідомості майбутніх фахівців, спонукання їх до самодослідження свого особистісного та професійного адаптаційного потенціалу.

За підсумками вивчення навчальної дисципліни «Соціально-психологічна адаптація» студенти повинні **знати**:

- теоретико-методологічні підходи щодо вивчення проблеми соціально-психологічної адаптації;
- критерії соціально-психологічної адаптованості людини та чинники, що впливають на соціально-психологічну адаптацію;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 4

- методи та засоби розвитку адаптаційного потенціалу за різних життєвих обставин;

- особливості та фактори успішної соціально-психологічної адаптації різних категорій громадян та соціальних груп.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціально-психологічна адаптація» студенти повинні **вміти**:

- застосовувати знання з соціально-психологічної адаптації в практичних ситуаціях;

- використовувати інноваційні адаптаційні психотехнології в професійній діяльності;

- розробляти та застосовувати сучасні методи психологічної допомоги клієнтам, що перебувають у складних життєвих обставинах;

- здійснювати тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну діяльність з використанням науково верифікованих методів і технік соціально-психологічної адаптації.

Методологія вивчення навчальної дисципліни «Соціально-психологічна адаптація» будується на взаємозв'язку теоретичних концепцій та тих практичних навичок, яких набувають студенти за результатами лекційних та практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи.

Відповідно до змісту освітньо-професійної програми, опанування навчальної дисципліни «Соціально-психологічна адаптація» забезпечуватиме формування таких загальних (ЗК) та спеціальних компетентностей (СК):

- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;

- ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

- СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік;

- СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

- СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 5

- СК11. Здатність здійснювати психологічний супровід осіб в кризових та надзвичайних ситуаціях і надавати психологічну допомогу цим категоріям населення;

- СК12. Здатність використовувати психологічний інструментарій надання допомоги представникам соціально-вразливих категорій населення

Програмними результатами навчання (ПР) є:

- ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій;

- ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість;

- ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість;

- ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації;

- ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності;

- ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності;

- ПР13. Визначати напрями психологічного супроводу осіб в кризових та надзвичайних ситуаціях, розробляти та впроваджувати програми реабілітації та реадаптації цих категорій населення;

- ПР14. Вміти застосовувати інноваційні психологічні технології при роботі з соціально-вразливими категоріями населення.

Інтегральна компетентність: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 6

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Основні напрямки досліджень соціально-психологічної адаптації.

Напрямки досліджень адаптації: медико-психологічні аспекти (внутрішньо особистісні процеси – динаміка та гармонія потребово-мотиваційної сфери особистості, установлення контакту суб'єкта адаптації зі своїм власним «Я»); психофізіологічний аспект (адаптація як процес урівноважування, перебудови різних психофізіологічних систем організму, спрямованих на підтримання внутрішнього гомеостазу).

Стадії адаптації, що визначаються на основі об'єктивно фіксованих змін психофізіологічних показників, їх динаміки у ході діяльності; комплексне вивчення станів (вивчення психічних і функціональних станів в процесі діяльності).

Тема 2. Механізми адаптації особистості.

Особистісно-індивідуальні механізми адаптації. Адаптивні процеси та реакції людини як індивіда в умовах суттєвих змін у зовнішньому середовищі. Адаптація як неперервне протиріччя між змінами та збереженням, динамікою та статикою. Концепція адаптаційного синдрому Г. Сельє. Індивідуальний рівень адаптивності. Рівні адаптивності за характером реактивності організму. Типи індивідів (В. Казначеев), залежно від особливостей протікання адаптивних процесів: спринтери – для яких характерні короткочасні зміни, що швидко розвиваються й інтенсивно протікають; стайери – зміни повільно розвиваються та помірної інтенсивності, але досить довго зберігаються адаптивні зрушення. Адаптація та біоритми людини.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 7

Тема 3. Процесуальний і результативний підходи до вивчення соціально-психологічної адаптації.

Успішна адаптація як оптимальна рівновага між цінностями, особливостями індивіда й правилами, вимогами оточуючого соціального середовища. Сукупність психічних якостей, які сформувалися у процесі адаптації та привели до того чи іншого результату. Сукупність адаптаційних новоутворень психіки (знання, уміння, навички, система міжособистісної взаємодії з соціальним оточенням). Самототожність адаптанта. Схема оцінки процесу адаптації: вплив факторів середовища, сприйняття цього впливу суб'єктом, актуалізація попередньо сформованих сторін життєдіяльності, засобів внутрішньо- та міжособистісної взаємодії, досягнення стану адаптації внаслідок достатнього пристосування за рахунок актуалізованих засобів.

Тема 4. Ресурсний підхід у забезпеченні соціально-психологічної адаптації особистості.

Витоки наукових основ ресурсного підходу (Б. Вернефельт). Основне положення ресурсного підходу – досягнення рівноваги між експлуатацією існуючих ресурсів та розвитком нових. Ресурси як запаси чого-небудь, які можна використати в разі потреби; засіб, можливість, якими можна скористатися у разі необхідності. Зовнішні фактори (системи стимулів діяльності, умови забезпечення інформацією, соціально-психологічний клімат, матеріально-технічне забезпечення) та внутрішні ресурси (біогенетичні, пов'язані зі спадковістю; фізіологічні – стан здоров'я, особливості будови організму, фізична витривалість, вік, стать та ін. у контексті адаптивних процесів); індивідуально-психологічні чинники (рівень інтелектуального розвитку – інтелектуальні ресурси, особливості емоційно-вольової сфери). Види потенціалів особистості (культурний, інтелектуальний, комунікативний, моральний, аксіологічний, творчий, управлінський, трудовий).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 8

МОДУЛЬ 2

Тема 5. Психологічні особливості соціально дезадаптованих осіб.

Стан дослідження феномена дезадаптації у зарубіжній та вітчизняній літературі. Дезадаптація як небажання визнавати або невміння виконувати вимоги соціального середовища, а також реалізовувати свою індивідуальність у конкретних соціальних умовах. Психофізіологічні чинники виникнення девіантної поведінки. Дезадаптація особистості у психодинамічних теоріях (К. Абрахам, М. Кляйн, З. Фрейд). Теорія об'єктних відносин (Д. Віннікот), теорії неофрейдистів (А. Адлер, К. Юнг) та его-психологів (Е. Еріксон, К. Хорні). Теорія прив'язаності (Д. Боулбі). Типові особистісні розлади внаслідок порушень прив'язаності. Теорія сепарації-індивідуації (М. Малер).

Порушення поведінки, зумовлені дисгармонійним психічним розвитком (акцентуації характеру, невротичні розлади, кризові стани та порушення потягів, прояви психічних захворювань та аутичні розлади). Психологічна та соціальна дезадаптація: вікові аспекти. Мотиваційна, афективно-когнітивна та поведінкова складові особистісної дезадаптації. Сутність суб'єктивного та об'єктивного підходів до вимірювання дезадаптації.

Тема 6. Діагностика соціальної адаптації-дезадаптації особистості.

Типи та рівні дезадаптації особистості. Порушення правових норм: деліквентна поведінка. Порушення моральних норм поведінки: занедбаність, біологічно зумовлена соціальна дезадаптація, ситуативна дезадаптація (Н. Максимова). Стереотипи поведінки: оригінали-диваки, особистість з порушеннями психофізичного розвитку.

Адиктивна поведінка (епідеміологія хімічної залежності, фактори ризику адиктивної поведінки, нейропсихологічні паттерни адиктивної поведінки (Б. Ткач), особливості клінічних форм адиктивної поведінки, нехімічні адикції

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 9

(патологічний потяг до азартних ігор (Ф. Щеглов), еротичні адикції: любовні, сексуальні адикції, «соціально прийнятні» адикції: спортивні адикції, адикції стосунків, адикція трати грошей, інтернет-адикції (О. Єгоров, С. Ігумнов). Рівні дезадаптації: психотичний рівень організації особистості, невротичний рівень організації особистості. Рівні дезадаптації в залежності від етапу травматизації, чинників та умов формування.

Сучасні моделі вимірювання соціально-психологічної дезадаптації. Методи діагностики дезадаптації та їх інтерпретація. Проблеми інтерпретації діагностичних процедур. Проективні методи діагностики дезадаптації. Взаємодія психолога з іншими фахівцями у процесі діагностики та надання психологічної допомоги.

Тема 7. Психологічна допомога людині з дезадаптивною поведінкою.

Дослідження внутрішніх суперечностей як різновиду психологічної дезадаптації в теорії поля (К. Левін) та когнітивній концепції (Л. Фестінгер). Гуманістичні теорії особистості (К. Роджерс, А. Маслоу). Когнітивно-біхевіоральні концепції дезадаптації особистості. Теорія сімейних систем М. Боуена. Психогенеалогія (А. Шутценбергер). Концепції духовності у подоланні дезадаптації (Д. Авдєєв, І. Влахос).

Психологічне консультування з проблем дезадаптації. Психотерапія та психокорекція дезадаптації людей різного віку. Техніки класичних напрямків психотерапії у вирішенні проблем дезадаптації: психоаналітичне інтерв'ю, когнітивні домашні завдання, емоційно-стресова психотерапія. Потенційні можливості нових напрямків психотерапії з подолання дезадаптаційних станів: позитивна, процесуальна психотерапія, бодинаміка, діаналіз, православна психотерапія. Асоціативні методи роботи з соціально дезадаптованими особами.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 10

Тема 8. Професійна адаптація та технології підвищення адаптованості особистості.

Особистість як суб'єкт професійної адаптації. Професійний стрес та процес адаптації. Стрес і стресостійкість особистості. Фрустрація й агресивність особистості. Терпимість і стрес-толерантність. Індивідуальний стиль діяльності. Рівні професійної мотивації та їх роль у забезпеченні адаптивних процесів. Мотивація розвитку у професійній діяльності. Психологічна структура професійної адаптації. Труднощі цілепокладання, взаємодії, особливості емоційного реагування та їх усвідомлення. Характеристика психологічного простору особистості у процесі професійної діяльності та соціально-психологічна адаптація.

Способи регуляції психофізіологічних станів. Групові та індивідуальні форми роботи психолога з дезадаптованими. Корекційна робота відповідно до проявів соціальної та професійної дезадаптації. Проективні методи роботи з підвищення адаптаційних ресурсів особистості. Техніки роботи з психологічною травмою (Д. Уайнхолд, Б. Уайнхолд). Асоціативні методи роботи з психологічною травмою. Робота з механізмами психологічного захисту дезадаптованих: проекцією, раціоналізацією, запереченням (А. Пилипенко, І. Соловйова). Техніки роботи з агресією. Фототерапія у роботі з дезадаптованими (У. Халкола, О. Копитін). Ресурси казкотерапії (З. Евстігнеєва, Р. Ткач). Техніки контейнерування або трансформації (У. Біон). Техніки роботи з відчуттями (арттерапія, терапія творчим самовираженням за М. Бурно), емоційно-образна терапія (М. Лінде), техніки символдрами, транзактного аналізу та психодрами. Особливості роботи психолога залежно від типу професійного середовища.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 11

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Кредитні модулі	Змістовні модулі	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота
№1	Модуль 1				
	Тема 1. Основні напрямки досліджень соціально-психологічної адаптації.	10	2	2	6
	Тема 2. Механізми адаптації особистості.	11	2	1	8
	Тема 3. Процесуальний і результативний підходи до вивчення соціально-психологічної адаптації.	11	2	1	8
	Тема 4. Ресурсний підхід у забезпеченні соціально-психологічної адаптації особистості.	11	2	2	7
	МКР №1	2	X	2	X
	Разом змістовий модуль 1	45	8	8	29
№2	Модуль 2				
	Тема 5. Психологічні особливості соціально дезадаптованих осіб.	10	2	2	6
	Тема 6. Діагностика соціальної адаптації-дезадаптації особистості.	11	2	1	8
	Тема 7. Психологічна допомога людині з дезадаптивною поведінкою.	11	2	1	8
	Тема 8. Професійна адаптація та технології підвищення адаптованості особистості.	11	2	2	7
	МКР №2	2	X	2	X
	Разом змістовний модуль 2	45	8	8	29
РАЗОМ		90	16	16	58

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 12

5. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Соціально-психологічна адаптація як об'єкт наукового дослідження.	2
Тема 2. Адаптивні процеси та рівні адаптивності.	1
Тема 3. Етапи соціально-психологічної адаптації у контексті процесуального й результативного підходів.	1
Тема 4. Ресурсний підхід у забезпеченні адаптації особистості: зміст та психологічний інструментарій.	2
Тема 5. Психологічна та соціальна дезадаптація: чинники, критерії, наслідки.	2
Тема 6. Техніки діагностики адаптаційного потенціалу та кризи дезадаптації.	1
Тема 7. Принципи та складові психологічного консультування з проблем дезадаптації.	1
Тема 8. Програма корекційної роботи відповідно до проявів соціальної та професійної дезадаптації	2
РАЗОМ	12

6. Завдання для самостійної роботи

Передбачається, що в період вивчення дисципліни студент самостійно розв'язує домашнє завдання, вивчає матеріал курсу в процесі підготовки до практичних занять та семінарів, а також в цілому перед сесією. Частка самостійної роботи при вивченні навчальної дисципліни складає 66 % (58 год).

7. Індивідуальні завдання

1. Формування словника термінів з проблем соціально-психологічної адаптації.
2. Розробка теоретичних конструкцій та аналітичних моделей щодо змісту індивідуальних програм соціально-психологічної адаптації.

8. Методи навчання

Лекції (лекції-візуалізації), практичні заняття (з елементами тренінгу та психодіагностичного дослідження); самостійна робота (есе, підготовка до контрольних заходів). Під час навчання використовуються такі методи і прийоми як брейнстормінг, бесіда, дискусія, творчі завдання, обговорення у

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 13

міні-групах використання навчального середовища Moodle та програми для організації відеоконференцій Google Meet.

9. Методи контролю

Контроль складається з поточного контролю виконання студентами самостійної роботи та модульного контролю, контролю виконання індивідуальних завдань та семестрового контролю.

Модульний контроль здійснюється шляхом перевірки графіку відвідування студентами лекційних та практичних занять та опрацювання відповідного матеріалу (у випадку пропуску занять), написанням індивідуально-творчої роботи (есе); перевірки домашніх завдань, усного та письмового опитування і завершується написанням модульної контрольної роботи.

Семестровий контроль здійснюється шляхом складання екзамену.

10. Схема нарахування балів Критерії оцінювання модульного контролю*

<i>Форма контролю</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
Всього за блок змістовних модулів 1	50
– перевірка домашніх завдань	5
– оцінювання відвідування	5
– усні опитування	5
– письмові опитування	10
Модульна контрольна робота № 1	25
Всього за блок змістовних модулів 2	50
– перевірка домашніх завдань	5
– оцінювання відвідування	5
– усні опитування	5
– письмові опитування	10
Модульна контрольна робота № 2	25

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Правильна відповідь на тестові питання	0,5 балів
Кількість тестових питань	50
Максимальна кількість балів	25

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 14

11. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовні модулі (ЗМ)								
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5	ЗМ6	ЗМ7	ЗМ8	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
12	14	12	12	12	12	14	12	

Підсумковий контроль

1. Оцінювання якості засвоєння дисципліни за всіма видами навчальних занять проводиться без участі студента на підставі усіх попередніх модульних контролів, що передбачені навчальним планом шляхом визначення середньозваженого балу (округленого до сотих) результатів модульних контролів.

2. Загальна кількість балів та результати семестрового контролю доводяться до відома студента. При проведенні підсумків семестрового контролю необхідно враховувати наступне:

- у разі, якщо студент погоджується з результатом контролю, відповідна кількість балів та оцінка (за національною шкалою та шкалою ECTS) виставляються у відомість;

- у разі, якщо студент отримав від 0 до 59 балів, то у відомість за національною шкалою виставляється оцінка “незадовільно” (“F” та “FX” відповідно до шкали ECTS);

- у разі, якщо студент, який отримав позитивну оцінку за результатами модульного контролю, має бажання підвищити результати семестрового контролю, то він складає екзамен зі всього курсу під час сесії (за розкладом), результати якого виставляються у відомість.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 15

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Критерії оцінювання
<p><i>За кожну правильну відповідь на тестове питання студент отримує 1 бал</i></p> <p><i>Кількість тестових питань у заліковій роботі – 100</i></p> <p><i>Максимальна кількість балів - 100</i></p>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

Основна література:

1. Групові ресурси подолання наслідків негативних соціальних явищ : практичний посібник / Л. Г. Чорна, П. П. Горностай, В. І. Вус, О. Л. Коробанова, О. Т. Плетка; за наук. ред. Л. Г. Чорної; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. – 98 с.

2. Луценко О. Л. Втрачена та нова адаптивність: сучасні психологічні особливості, що пов'язані з еволюційним минулим / О. Л. Луценко. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. – 312 с.

3. Методики дослідження перфекціонізму, трудоголізму та прокрастинації особистості : методичний посібник / Л.М. Карамушка, О.І.Бондарчук, Т.В. Грубі. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2019.

4. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи : навчальний посібник, Т. 2 / колектив авторів: Л. Царенко, Т. Вебер, М. Войтович, Л. Гриценко, В. Кочубей, Л. Гридковець. – К., 2018. – 240 с.

5. Соціальна адаптація обдарованої особистості: від дитинства до юності : методичний посібник / К. А. Андросович, Л. І. Ткаченко, Г. В. Ільїна, І. О. Якімова, В. М. Шульга. – Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. – 106 с.

6. Соціальний конфлікт: інноваційні комунікативні технології врегулювання: практичний посібник / Г. М. Бевз, І. В. Петренко, А. І. Гусєв,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 16

В. І. Давидов, О. В. Івачевська, Н. С. Малєєва, О. Г. Цукур; за наук. ред. Г. М. Бевз, І. В. Петренко. – К.: Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 2020. – 144 с.

7. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.; за наук. ред. Т. М. Титаренко; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. – 220 с.

8. Столяренко О.Б. Психологія особистості: навчальний посібник / О. Б. Столяренко – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 280 с.

9. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самопомогі в умовах тривалої травматизації : монографія / Т. М. Титаренко; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. – 160 с.

10. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Туриніна. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. – 160 с.

Допоміжна література:

1. Аврамчук О. Лікування ускладненого горювання та реакції на втрату / Олександр Аврамчук // Форум психіатрії та психотерапії : наук.-практ. журнал / Українська спілка психотерапевтів. – Львів, 2018. – Т. 11. – С. 22-23.

2. Байярд Р. Приховані наслідки конфлікту. Проблеми психічного здоров'я та доступ до послуг серед внутрішньо переміщених осіб в Україні / Байярд Робертс, Ніно Махашвілі, Джана Джавахішвілі ; International Alert, Глобальна ініціатива у психіатрії – Тбілісі, Лондонська школа гігієни і тропічної медицини; за фін. підтримки Європейського Союзу. – К.: Nick Wilmot Creative, 2017. – 28 с.

3. Вікова і педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017.

4. Гундертайло Ю. Д. Арт-терапевтичні технології надання психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам / Ю. Д. Гундертайло // Способи підвищення соціально-адаптивних можливостей людини в умовах переживання наслідків травматичних подій : метод. рек. / НАПН України, Ін-т соц. та політ. психології; за наук. ред. Т. М. Титаренко. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2017. – С. 61-69.

5. Карамушка Л.М. Психолого-організаційні детермінанти забезпечення психологічного здоров'я персоналу освітніх організацій в умовах соціальної напруженості : монографія / Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко та ін.; за ред. Л. М. Карамушки. – Київ–Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2021. – 278 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-21.08- 05.01/053.00.1/М/ОК9- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 17

6. Кушнір Ю. В., Оверчук В. А., Шпортун О. М. Вікова та спеціальна психологія: навчальний посібник. Вінниця: Центр оперативного друку «Документ Принт», 2020. – 384 с.

7. Перша психологічна допомога : посіб. для працівників на місцях / International Medical Corps. – К. : Пульсари, 2017. – 64 с.

8. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник : навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. – К.: Каравела, 2020. – 418 с.

9. Kalmykov, H., Dobroskok, S., Chyzhma, D., Endeberia, I., & Kyhtuik, O. (2021). Communicative Tolerance vs Communicative Intolerance as a Generative Problem. *Psycholinguistics*, 30(1), 26-58.

10. Kudrynska, H. (2021). Programme for the development of psychological competence of the employees of human resources services of the central executive bodies. *Public Administration and Law Review*, (2), 75–85.

11. Lazorenko B. P. Psychotrauma as a consequence of the hybrid war: alienation and assimilation of the traumatic experience / B. P. Lazorenko // Психологічні науки: проблеми і здобутки : зб. наук. статей / Київ. міжнар. ун-т, Ін-т соц. та політ психології НАПН України. – К., 2017. – Is. (1) 10. – P. 145-148.

12. Mental health in transition: assessment and guidance for strengthening integration of mental health into primary health care and community-based service platforms in Ukraine / Weissbecker Inka, Khan Olga, Kondalova Nataliia, Poole Laura, Cohen Jordana T. ; Global Mental Health Initiative. – Washington, D.C. : World Bank Group, 2017. – 132 p.

13. Petrunko O., & Sklyaruk, A. (2022). The peculiarities of interpersonal communication and family experience reproduction in crisis family systems. *Public Administration and Law Review*, (2), 62–73.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Наукові видання Інституту психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://psychology-naes-ua.institute/info/265/>

3. Науковий фаховий журнал «Вчені записки Університету «КРОК», Розділ «Психологія» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://snku.krok.edu.ua/vcheni-zapiski-universitetu-krok/issue/archive>

4. Науковий фаховий журнал «Габітус» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://habitus.od.ua/>

5. Scientific journal «Public administration and law review» of Scientific Center of Innovative Researches (Estonia), Chapter 3: Theoretical and practical aspects of modern psychology [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://public.scnchub.com/palr/index.php/palr/issue/archive>